ເອກະລັກຂອງຊົນເຜົ່າ

ສາມຕາວ

2015

ຈັດພິມໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ

ຮ່ວມກັບ: CLICK

ສະໜັບສະໜູນໂດຍ: SDC

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confe’de’ration suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC

ຄຳເຫັນ
ຂອງຫົວໜ້າກົມຊົນເຜົ່າ ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ

ປະເທດລາວ ເປັນປະເທດທີ່ນ້ອຍ, ເນື້ອທີ່ບໍ່ກວ້າງຂວາງແຕ່ກໍອຸດົມສົມບູນໄປດ້ວຍຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ວັດທະນະທຳອັນດີງາມໂດຍສະເພາະແມ່ນຫຼາກຫຼາຍສີສັນຂອງບັນດາຊົນເຜົ່າ. ຊຶ່ງເປັນສິ່ງເອກອ້າງທະນົງໃຈ ຂອງປວງຊົນລາວ ແລະ ເປັນທີ່ດຶງດູດເອົານັກທ່ອງທ່ຽວໃນທົ່ວໂລກຫຼາຍລ້ານຄົນເຂົ້າມາຮຽນຮູ້ວັດທະນະທຳດັ່ງກ່າວ ໃນແຕ່ລະປີ. ດັ່ງທີ່, ທ່ານ ປະທານ ໄກສອນ ພົມວິຫານ, ຜູ້ນຳທີ່ເຄົາລົບຮັກຂອງປວງຊົນລາວທັງຊາດໄດ້ໃຫ້ຄຳເຫັນວ່າ: "ປະເທດລາວເຮົາມີວົງຄະນາຍາດລວມອັນປະກອບດ້ວຍຫຼາຍຊົນເຜົ່າ". ໃນຫຼາຍຊົນເຜົ່າກໍມີຫຼາຍດ້ານທີ່ດີປຽບເໝືອນດັ່ງດອກໄມ້ນາໆພັນທີ່ພວມເບັ່ງບານໃນສວນອຸທະຍານອັນພາໃຫ້ມີຫຼາຍຮູບຫຼາຍສີສັນ ແລະ ສົ່ງກິ່ນຫອມຫວນ.

ສະນັ້ນ, ເພື່ອເປັນການສົ່ງເສີມວັດທະນະທຳອັນດີງາມຂອງບັນດາຊົນເຜົ່າໃນ ສປປ ລາວ ກົມຊົນເຜົ່າ ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດຮ່ວມກັບ ວິສະຫະກິດ CLICK I4 Dev ໂດຍ: ສະໜັບສະໜູນຈາກສະຖານທູດ ສະວິດສະແລັນ (SDC), ຈຶ່ງໄດ້ຮຽບຮຽງ ແລະ ຈັດພິມປຶ້ມກ່ຽວກັບຊົນເຜົ່າ ສາມຕ່າວ ຄືນໃໝ່ໂດຍແຍກຈາກປຶ້ມບັນດາຊົນເຜົ່າຢູ່ ສປປ ລາວ ໃນເມື່ອກ່ອນ. ເພື່ອເຜີຍແຜ່ໃຫ້ສັງຄົມໄດ້ເຂົ້າໃຈຮີດຄອງປະເພນີອັນເປັນເອກະລັກສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າສາມຕ່າວ ໃນ ສປປ ລາວ. ປຶ້ມນ້ອຍຫົວນີ້ແມ່ນບັນລະຍາຍກ່ຽວກັບເອກະລັກສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າ ສາມຕ່າວ ຊຶ່ງປະກອບດ້ວຍ: ຊື່ເອີ້ນ, ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງພົນລະເມືອງ, ການນຸ່ງຫົ່ມ, ການກິນຢູ່, ການຕັ້ງພູມລຳເນົາ ແລະ ບາງຮີດ.

ແຕ່ເນື່ອງຈາກ, ການຮຽບຮຽງເນື້ອໃນຄັ້ງນີ້ແມ່ນບົນພື້ນຖານຂໍ້ມູນທີ່ມີແລ້ວ, ສະນັ້ນ, ຈຶ່ງມີຂໍ້ຈຳກັດ, ຄວາມຊັດເຈນ, ຄວາມອຸດົມສົມບູນດ້ານຂໍ້ມູນພໍສົມຄວນ, ຢ່າງໃດກໍຕາມ, ຫວັງຢ່າງຍິ່ງວ່າປຶ້ມດັ່ງກ່າວຈະເປັນປະໂຫຍດໃຫ້ແກ່ສັງຄົມໃນການເຂົ້າໃຈໄດ້ເອກະລັກອັນສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າ ສາມຕ່າວ ໃນ ສປປ ລາວ ບໍ່ຫຼາຍກໍໜ້ອຍ ແລະ ຈະເປັນພື້ນຖານຕື່ມກ່ຽວກັບການຄົ້ນຄວ້າຊົນເຜົ່າໃນ ສປປລາວ ແລະ ນຳເອົາຂໍ້ມູນໃໝ່ມາປັບປຸງໃຫ້ມີເນື້ອໃນອຸດົມສົມບູນເພີ່ມຂຶ້ນໃນອະນາຄົດ

ທ່ານສາມາດດາວໂຫຼດເອົາເນື້ອໃນປຶ້ມ ດັ່ງກ່າວໄດ້ທີ່ເວັບໄຊ : www.doe-lfnc.org ຫຼື ຕິດຕໍ່ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມມາຍັງ ກົມຊົນເຜົ່າ
ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ
ທີ່ເບີໂທ: 021 218965, Email : ethnic123lfnc@gmail.com

ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ວັນທີ....................2015

ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ
ຫົວໜ້າກົມຊົນເຜົ່າ

ແຜນທີ່ການແຈກຢາຍພົນລະເມືອງ

ປັດຈຸບັນພວກເຂົາເຈົ້າຕັ້ງພູມລຳເນົາ ແລະ ຖິ່ນຖານບ້ານຊ່ອງຢູ່ ແຂວງຫຼວງນ້ຳທາ ແລະ ແຂວງ ບໍ່ແກ້ວ. ມີປະຊາກອນທັງໝົດ 3.533 ຄົນ, ຍິງ 1.772 ຄົນ, ເທົ່າກັບ 0,1 % ຂອງພົນລະເມືອງທົ່ວປະເທດ.

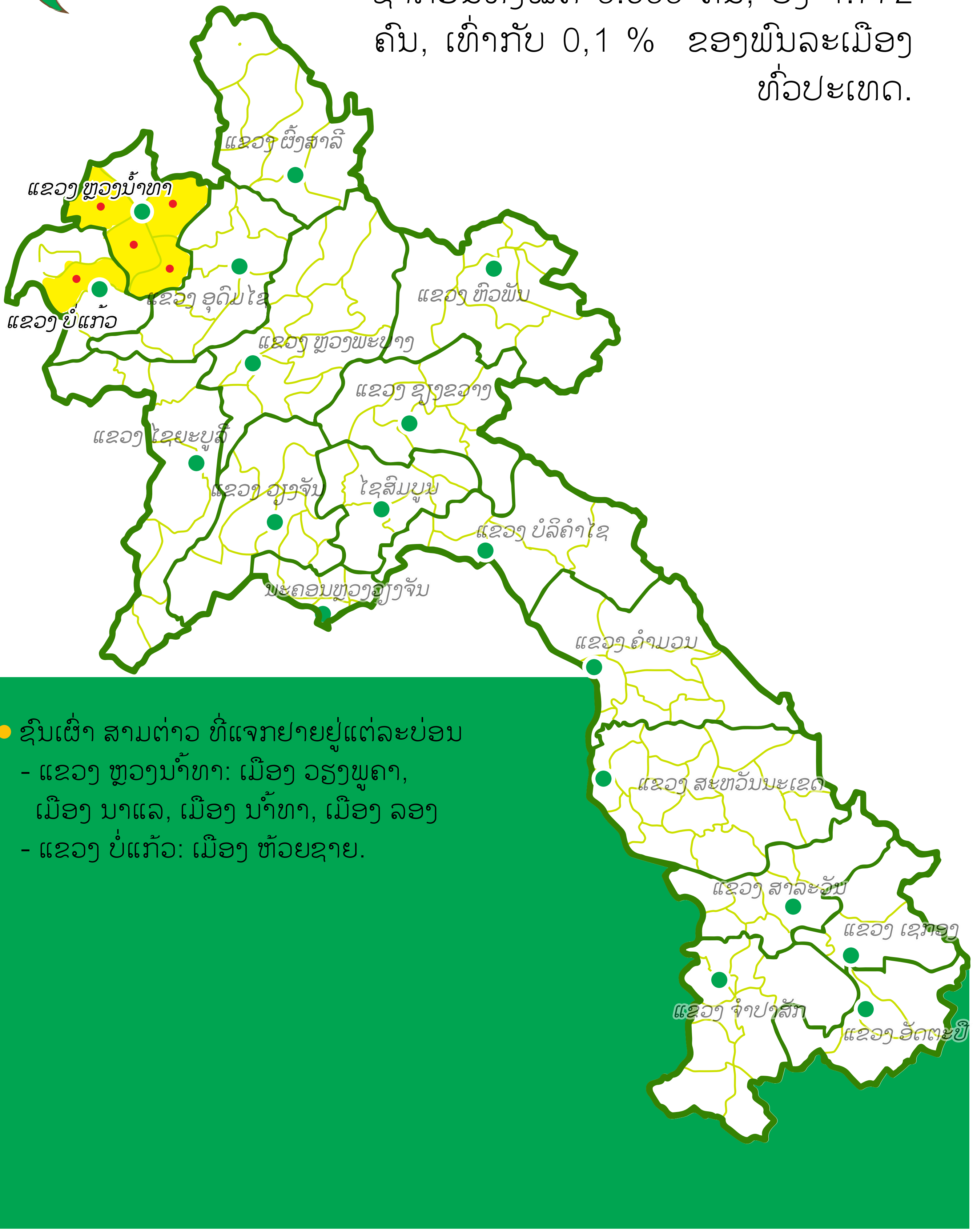

- ຊົນເຜົ່າ ສາມຕ່າວ ທີ່ແຈກຢາຍຢູ່ແຕ່ລະບ່ອນ
  - ແຂວງ ຫຼວງນ້ຳທາ: ເມືອງ ວຽງພູຄາ, ເມືອງ ນາແລ, ເມືອງ ນ້ຳທາ, ເມືອງ ລອງ
  - ແຂວງ ບໍ່ແກ້ວ: ເມືອງ ຫ້ວຍຊາຍ.

ປະຫວັດຄວາມເປັນມາ ແລະ ຊື່ເອີ້ນ

ປະຫວັດຄວາມເປັນ, ຕົ້ນກຳເນີດມາຈາກດິນດອນຕອນໃຕ້ຂອງປະເທດ ຈີນ ເຂດ ສິບສອງພັນນາ ແລະ ເຂດ ຊຽງຮຸ່ງ, ນຳພາໂດຍເຈົ້າຫຼວງ ອົງແສງຄຳ ຕໍ່ມາມີພະຍາວົງ ແລະ ເຈົ້າແສງ ເປັນຜູ່ສືບ ທອດ, ສາເຫດຂອງການເຄື່ອນຍ້າຍເນື່ອງຈາກການປະລາໄຊເສິກສິບສອງພັນນາຈຶ່ງໄດ້ຍົກຍ້າຍບ້ານເມືອງມາຢູ່ເມືອງສາມພູປາງຊາຍແດນຂອງປະເທດ ມຽນມາ ຈາກນັ້ນ, ເຂົາເຈົ້າເຄື່ອນຍ້າຍເຂົ້າມາຕັ້ງພູມລຳເນົາຢູ່ປະເທດລາວໄລຍະດຽວກັນກັບຊົນເຜົ່າ ກຶມມຸ, ບິດ ແລະ ລະເມດ.

ຊົນເຜົ່ານີ້ເອີ້ນຕົນເອງວ່າ: “ສາມຕ່າວ” ຊົນເຜົ່າອື່ນເອີ້ນ, ຊື່ທີ່ເຂົາເຈົ້າມັກ ແລະ ຊື່ທີ່ນຳໃຊ້ທາງລັດຖະການໃນປັດຈຸບັນ ກໍແມ່ນຊົນເຜົ່າ “ສາມຕ່າວ”. ຄວາມໝາຍຂອງຊື່ເອີ້ນຊົນເຜົ່າ ນີ້ຕາມປຶ້ມປະຫວັດສາດແຂວງ ຜົ້ງສາລີ ໄດ້ໃຫ້ຮູ້ວ່າ: “ສາມຕ່າວ” ແມ່ນຊື່ສາມກົກ (ສາມເຈົ້າ) ຂອງສາມອານາຈັກນ້ອຍ ໃນສະໄໝສີ່ແສນ ອານມ້າ (ສະໄໝສັກດິນາພະມ້າ ເຂົ້າມາຮຸກຮານປະເທດລາວ)

ສາມຕ່າວ ຍັງມີປະຫວັດເລົ່າສືບຕໍ່ກັນມາ: ແຕ່ກ່ອນເປັນເຜົ່າດຽວກັບຊົນເຜົ່າ ກຶມມຸ, ມີເຂດໜຶ່ງຂອງຊົນເຜົ່າ ກຶມມຸ ທີ່ມີຄວາມຈະເລີນກວ່າ, ມີໂຕອັກສອນຂອງຕົນ. ພວກເຈົ້າກົກ, ເຈົ້າເຫຼົ່າໄດ້ເອົາໂຕອັກສອນຂອງເຜົ່າຕົນໄປຂາຍໃຫ້ເຜົ່າອື່ນ. ຕາມຫຼັງມາ, ກໍເກີດມີການຜິດຖຽງທະເລາະວິວາດກັບເຜົ່າດັ່ງກ່າວ, ຈຳເປັນໄດ້ກັບມາຢູ່ກັບຊົນເຜົ່າຕົນ, ແຕ່ປະຊາຊົນບໍ່ຮັບເອົາເຂົາເຈົ້າອີກ, ຈຶ່ງໜີໄປຢູ່ຕ່າງຫາກ, ປະພາສາ, ປະຣິດຄອງຂອງຊົນເຜົ່າຕົນ, ລອກແບບເອົາຂອງຊົນເຜົ່າອື່ນເຊັ່ນ: ຈາກຖືຜີ ມາຖື ພາມ, ຈາກສາສະໜາພາມ ມາຖື ສາສະໜາພຸດ. ຊົນເຜົ່າ ສາມຕ່າວ ປະກອບມີໜຶ່ງແຊງຄື: “ດອຍ”

ອາຊີບຂອງຊົນເຜົ່າ ສາມຕ່າວ

ການດຳເນີນທາງດ້ານເສດຖະກິດ, ຊົນເຜົ່າ ສາມຕ່າວ ສ່ວນ ຫຼາຍ ປະກອບຊີບທາງດ້ານກະສິກຳຄື: ການເຮັດໄຮ່, ເຮັດນາປູກເຂົ້າ ໝຽວ. ນອກຈາກນີ້ພວກເຂົາເຈົ້າຍັງປູກພືດຜັກຕ່າງໆ ເພື່ອຮັບໃຊ້ຊີວິດປະຈຳວັນຂອງຄອບຄົວ. ຜູ່ຊາຍມີມູນເຊື້ອໃນວິຊາຫັດຖະກຳຈັກສານ, ຕີເຫຼັກເພື່ອເຮັດເຄື່ອງໃຊ້ໃນຄອບຄົວ, ເຄື່ອງມືການຜະລິດ ແລະ ແມ່ຍິງມີມູນເຊື້ອໃນການຕ່ຳຫູກທໍ່ໄໝເພື່ອເຮັດເຄື່ອງນຸ່ງຫົ່ມ. ສັດທີ່ເຂົາເຈົ້າມັກລ້ຽງໄດ້ແກ່ ຄວາຍ, ໝູ ແລະ ສັດປີກ.

ທີ່ຕັ້ງບ້ານ ແລະ ເຮືອນ

ຊົນເຜົ່າ ສາມຕ່າວ ມີຄວາມນິຍົມຢູ່ເຮືອນຮ້ານ, ການອອກແບບໃນການປຸກ ສ້າງເຮືອນຈະມີຊານ, ມີເຊຍ, ເຮັດເປັນຫ້ອງ ແລະ ຂັ້ນໄດແມ່ນລູກຄີກຄື: 3, 5, 7, 9 ຂັ້ນ ແລະ ການຈັດຫ້ອງຢູ່ໃນເຮືອນແມ່ນຄ້າຍຄືກັນກັບຂອງຊົນເຜົ່າ ລື້. ສ່ວນວັດສະດຸໃນການກໍ່ສ້າງແມ່ນຂຶ້ນກັບສະພາບຄວາມເປັນຈິງ ແລະ ຖານະຄອບຄົວໃນແຕ່ລະສະໄໝ. ຮີດຄອງປະເພນີກ່ຽວກັບຂໍ້ຫ້າມ ແລະ ການຄະລຳຢູ່ໃນເຮືອນແມ່ນບໍ່ໃຫ້ຄົນນອກລ່ວງເຂົ້າຫ້ອງນອນ.

ພາບໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ

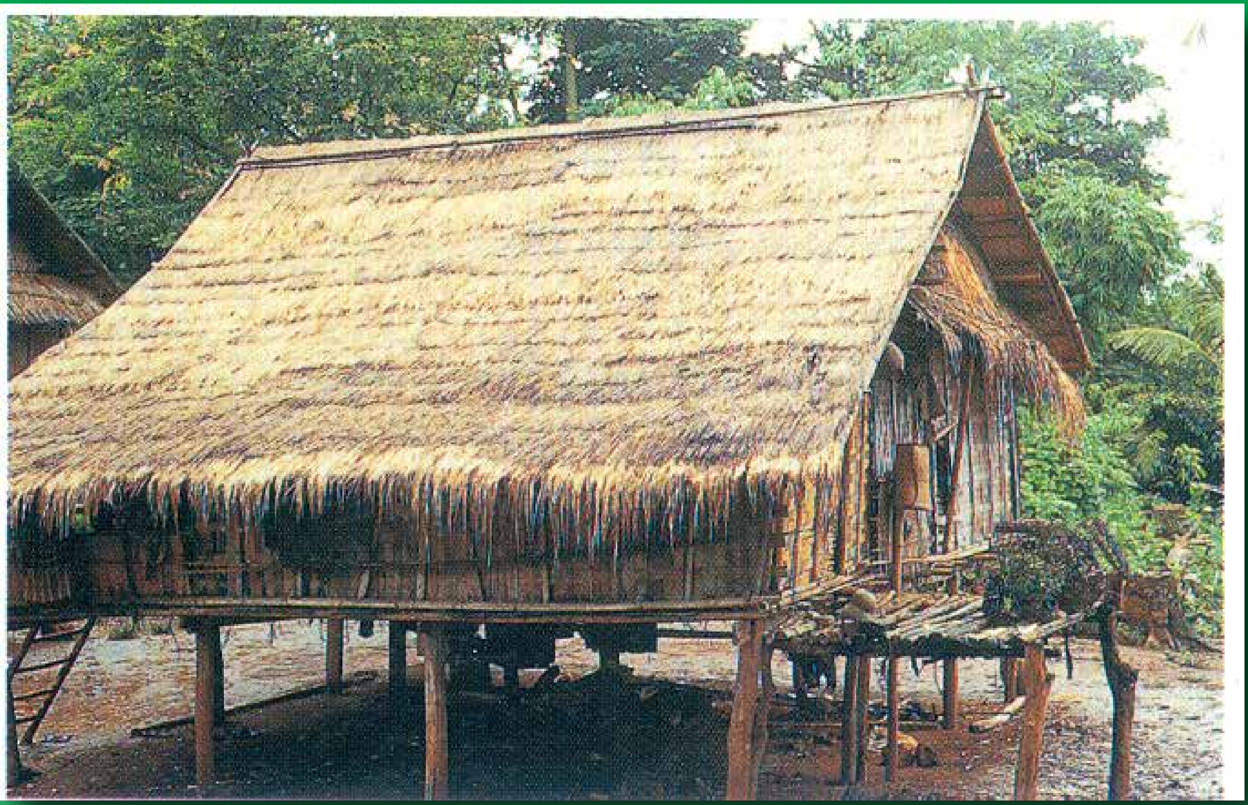

ພາບໂດຍ: ກິມຊິນເຜົ່າ

ເຄື່ອງນຸ່ງຫົ່ມ

ການນຸ່ງຖືຂອງຊົນເຜົ່າ ສາມຕ່າວ ສຳລັບແມ່ຍິງແມ່ນ ນຸ່ງເສື້ອປ້າຍ ແລະ ມີລວດລາຍຢູ່ບ່ອນປາຍ ແລະ ຕີນເສື້ອ, ແຂນເສື້ອມີແຄບລາຍ, ສິ້ນ ເປັນລາຍດອກຫຼາຍສີປົນກັນ ແລະ ກໍມີຜ້າຄຽນຫົວເປັນສີຟ້າ. ສຳລັບ ຜູ່ຊາຍແມ່ນນຸ່ງເສື້ອຄໍເຊີດມີລວດລາຍຢູ່ຄໍ ແລະ ປາກຖົງ, ໂສ້ງ ສີດຳຂາຍາວ.

ພາບໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ

ພາບໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ

ພາບໂດຍ: ກິມຊິນເຜົ່າ

ອາຫານ ແລະ ເຄື່ອງດື່ມ

ຊົນເຜົ່າ ສາມຕ່າວ ມີຄວາມນິຍົມກິນເຂົ້າໜຽວ, ມັກກິນອາຫານປະເພດລາບ ດິບ, ປີ້ງ, ຈີ່, ເອາະທີ່ມີລົດຊາດເຜັດ ແລະ ເຄັມ, ມັກດື່ມເຫຼົ້າ, ດື່ມນ້ຳດິບ, ສູບຢາ ແລະ ຄ້ຽວໝາກ.

ພາບໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ

ຄວາມເຊື່ອຖື

ຍ້ອນມີການດຳລົງຊີວິດຢູ່ສະຫຼັບສັບຫວ່າງກັບຊົນເຜົ່າອື່ນໆ ເຮັດໃຫ້ເຂົາເຈົ້າເຊື່ອຖືສາສະໜາພຸດ, ພາມ ແລະ ຜີ ທັງແມ່ນວັດທະນະທຳມີລັກສະນະປະສົມປະສານກັບຊົນເຜົ່າອື່ນໆ ທີ່ຢູ່ໃກ້ຄຽງເຊັ່ນ: ຢູ່ບ້ານຂອງເຂົາເຈົ້າຈະມີວັດວາອາຮາມ ແລະ ມີພະສົງສຳມະເນນ. ຄຽງຄູ່ກັນນີ້, ຍັງມີຄວາມເຊື່ອຖືທາງໄສຍະສາດ, ເລື່ອງຜີເຊັ່ນ: ຜີພໍ່, ຜີແມ່, ຜີເຮືອນ, ຜີບ້ານ, ຜີເມືອງ, ຜີແມ່ນ້ຳລຳເຊ, ຜີປ່າ ແລະ ຄວາມເຊື່ອເລື່ອງຈິດວິນຍານອື່ນໆ.

ໃນປີໜຶ່ງໆ ພວກເຂົາເຈົ້າມີການມ່ວນຊື່ນດ້ວຍການເຮັດບຸນຕາມແຕ່ລະເດືອນເຊັ່ນ: ບຸນສູ່ຂັວນເຂົ້າ, ບຸນເຂົ້າຈີ່, ບຸນພະເຫວດ, ບຸນປີໃໝ່, ບຸນເຂົ້າພັນສາ, ບຸນເຂົ້າປະດັບດິນ, ບຸນເຂົ້າສະຫຼາກ ແລະ ບຸນອອກພັນສາ (ການອອກຄອງຂອງພະສົງສຳມະເນນ) ຕາມຮອບວຽນຂອງປະຕິທິນລາວໃນແຕ່ລະເດືອນ.

ພາບໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ

ສິລະປະວັນນະຄະດີພື້ນເມືອງ

ສຳລັບສິລະປະວັນນະຄະດີຂອງຊົນເຜົ່ານີ້ແມ່ນປະກອບມີກອນ ຂັບ, ການລຳ, ເພັງຮ້ອງ, ທຳນອງເສບ, ມີຄຳກອນ, ຄຳຜະຫຍາ, ສຸພາສິດ, ນິທານ, ພື້ນສືບ ທີ່ສ່ອງແສງເຖິງສັງຄົມຂອງແຕ່ລະຍຸກສະໄໝ ແລະ ເຄື່ອງດົນຕີເຊັ່ນ: ກອງ, ປີ່, ຊໍ່, ຄ້ອງ, ຄຸຍ ແລະ ອື່ນໆ.

ພາບໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ

ພາສາປາກເວົ້າ

ຊົນເຜົ່າ ສາມຕ່າວ ບໍ່ມີຕົວໜັງສືຂຽນ, ແຕ່ກໍມີພາສາປາກເວົ້າເປັນອັນສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າຕົນ. ຈັດເຂົ້າໃນໝວດພາສາ ມອນ-ຂະແມ. ຄຽງຄູ່ກັນນີ້ຊົນເຜົ່າ ສາມຕ່າວ ຍັງສາມາດປາກເວົ້າພາສາຂອງຊົນເຜົ່າ ລາວລື້, ຍວນ, ບິດ ແລະ ກຶມມຸ ໄດ້ດີ.

ຄັດຈາກປຶ້ມບັນດາຊົນເຜົ່າໃນ ສປປ ລາວ

ການສົມທຽບ
ພາສາ ລາວ ກັບ ພາສາ ສາມຕ່າວ

ລຳດັບ	ພາສາ ລາວ	ພາສາ ສາມຕ່າວ
01	ສະບາຍດີ	ໂງດຍອງ
02	ໂຊກດີ	ຍອງປີສີມ
03	ຂອບໃຈ	ລິຍ່ອງ
04	ຂໍໂທດ	ຂໍໂທດ
05	ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ?	ມີຈີ່ຊື່ເມີະ?
06	ເຮັດຫຍັງຢູ່?	ຈິຊິເມີະໂງດ?
07	ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ?	ຫາຍຊອບກ່ອຍ?
08	ລາກ່ອນ	ເອາະຊິອິເຕິ
09	ພົບກັນໃໝ່	ກ່ອຍມາໃໝ່

ຂໍ້ມູນໂດຍ: ແນວລາວສ້າງຊາດ ແຂວງ ຫຼວງນ້ຳທາ